

ชมพอถวายอินทร์ สุวรรณโคมค่านครแห่งสายนที เล่ม 1.

ฐานันดร : เขียน

พิมพ์ครั้งที่ 1 : มิถุนายน พ.ศ. 2569

คำแพม : พิสูจน์อักษร

ณัฐธัญญา : ออกแบบชื่อเรื่อง ปกนอก/ใน

จำหน่ายโดย : ฐานันดร

<https://www.facebook.com/profile.php?id=61572032847799>

<https://www.tiktok.com/@user2379961605627>

สงวนสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ห้าม
คัดลอก ทำซ้ำ ดัดแปลง หรือนำส่วนหนึ่งส่วนใดใน นวนิยายไปเผยแพร่ต่อ โดย
ไม่ได้รับอนุญาต จากเจ้าของผลงาน การละเมิด ถือเป็นการกระทำที่มีความผิดทาง
กฎหมาย

ឆ្លងស្រឡាត់ ប្រាសាទ
ប្រាសាទ ព្រះវិហារ

ប្រាសាទព្រះវិហារ

ស្ថាបត្យកម្មដោយសិលាចារ្យស្រី

ភាគទី ១

คำนำ

เรื่องราวใน ซอมพอดวายอินทร์ สุวรรณโคมคำนครแห่งสายนที
มิได้มีเจตนาอ้างอิงถึงประวัติศาสตร์หรือพงศาวดารที่เกิดขึ้นจริง หากแต่
เป็นการหยิบยกเค้าโครงจากตำนานและพงศาวดารล้านนา มาสานต่อด้วย
จินตนาการของผู้เขียน

เพื่อถ่ายทอดภาพวิถีชีวิตผู้คน บ้านเรือน และการเมืองในอดีต
ในห้วงเวลาที่แผ่นดินแถบนี้ ยังอยู่ในระยะก่อร่างสร้างเมือง จากชุมชน
ค่อย ๆ พัฒนาเป็นนครรัฐ ผ่านการขยายตัวทางการค้า อำนาจ และ
ความเชื่อของผู้คน บ้านเมืองบางแห่งที่ปรากฏในเนื้อหา ส่วนหนึ่งมีอยู่
จริงในประวัติศาสตร์ ซึ่งผู้เขียนได้นำมาใช้เป็นเค้าโครงประกอบ เพื่อให้
เรื่องราวมีความเป็นไปได้ตามบริบทของยุคสมัย

ทุกเหตุการณ์ ทุกตัวละคร และรายละเอียดในส่วนต่าง ๆ ล้วน
เป็นการตีความเพื่อการเล่าเรื่อง มิได้มุ่งหมาย ให้ยึดถือเป็นข้อเท็จจริง
ทางประวัติศาสตร์ หากแต่หวังเพียงให้ผู้อ่านได้สัมผัสถึงลมหายใจของ
ผู้คนในอดีตกาล ผ่านโลกของนิยายเรื่องนี้

ฐานันตร์

ผู้เขียน

บทที่ 1.

ทัพหลวง

ครั้งแผ่นดินยังปกครองโดยผู้แข็งแกร่ง อาณาจักรแคว้น
แคว้นน้อยใหญ่ตามพื้นที่ราบแอ่งเขา ยังคงคัดเลือกผู้นำจาก
คุณสมบัติของผู้ที่แข็งแกร่งที่สุด จนก่อเกิดเป็นอาณาจักรน้อย
ใหญ่ ปูฐานแผ่ขยายอำนาจก่อเกิดเป็นกลุ่มอารยธรรม ในเขตลุ่ม
น้ำของ(โขง)ตอนบน ในเขตดินแดนอันอุดมสมบูรณ์ไปด้วย
ทรัพยากรอันมีค่า สืบทอดส่งต่ออำนาจกันไปชั่วลูกชั่วหลาน

เจ้าขุนอินทรวายราชบุตรอุปราชแห่ง**สุวรรณโคตมคำ**¹
ยื่นเอามือไพร่พลหลังแขนมองแสงดาวบนท้องฟ้า เพื่อกำหนด

¹ "สุวรรณโคตมคำ" คือชื่อในตำนานที่ใช้เรียก **กลุ่มชุมชนหรือเมืองท่าค้าขาย**
โบราณริมฝั่งแม่น้ำโขง ซึ่งตั้งอยู่ฝั่งตรงข้ามเชียงแสน ก่อนที่ศูนย์กลางอำนาจของ
ชาวไทยวนจะสถาปนา "หิรัญนครเงินยาง" หรือ "เชียงแสน" ขึ้นมาอย่างเป็นทางการ
เป็นหลักฐานสำคัญที่ชี้ว่าแม่น้ำโขงไม่ได้แบ่งแยกผู้คน แต่เป็นเส้นทาง
คมนาคมและสายธารทางวัฒนธรรมที่มีการแลกเปลี่ยนสินค้า เทคโนโลยีการถลุง
โลหะ และศาสนามานานหลายร้อยปี ชื่อของสุวรรณโคตมคำปรากฏอยู่ในเอกสาร
จารึกและพงศาวดารชั้นสำคัญหลายฉบับของทั้งฝั่งไทยและฝั่งลาว ซึ่งให้ภาพ

ฤกษ์ยามเดินทัพให้กับผู้เป็นพระเชษฐา ก่อนจะเอ่ยถามขึ้นผ่านความเงียบงัน

“พี่ข้า...การศึกครานี้สู้คิดว่า จักกินเพลยาวนานหรือไม่...”

ตรงกันว่าเป็นเมืองที่รุ่งเรืองมาก่อนยุคสิงหนวัติกุมาร (ผู้สร้างโยนกนาคนคร) และเป็นเมืองที่ล่มสลายลงไปเพราะเกิดภัยพิบัติหรือน้ำท่วม

- **ตำนานเมืองสุวรรณโคมคำ (ประชุมพงสาวดาร ภาคที่ 72):** เอกสารฉบับนี้เล่าละเอียดที่สุดเกี่ยวกับที่มาของชื่อเมือง โดยระบุว่าเกิดจากชาวเมืองร่วมใจกันสร้าง "เสาโคมทองคำ" ขึ้นมา เพื่อใช้จุดไฟบูชาและเป็นสัญญาณไฟในลุ่มน้ำโขง
- **ตำนานสิงหนวัติกุมาร และ พงสาวดารโยนก:** กล่าวว่าเมื่อ "สิงหนวัติกุมาร" อพยพผู้คนลงมาจากทางเหนือเพื่อจะตั้งบ้านเมืองใหม่ ได้มาพบกับ "สุวรรณโคมคำ" ซึ่งตอนนั้นมีสภาพเป็น **เมืองร้าง** ไปแล้ว แสดงให้เห็นว่าในความรู้ของคนโบราณ สุวรรณโคมคำคืออารยธรรมที่เก่าแก่กว่ายุคเชียงแสนและเงินยางมาก
- **มหากาพย์ท้าวฮุ่งขุนเจือง:** วรรณกรรมสองฝั่งโขงฉบับนี้มีการหยิบยกชื่อเมืองและวัฒนธรรมการตั้ง "เสาแขวนโคมทอง" มาอ้างอิงถึง ซึ่งสะท้อนค่านิยมความหรรษาของราชสำนักโบราณในแถบนี้

เจ้ามหาอุปราชคำหลวง หันมามองหน้าอนุชาร่วมครมภิ
มารดา ที่เอ่ยถาม แต่สายตาของเจ้าขุนอินทรวาย กลับจ้อง
มองดาวมิมองมายังตน

“กูตอบบ่ได้ดอก บอกสู่ตามตรง คือกครานี้กูหนักใจ
ยิ่งนัก กองทัพที่มารุกรานชาวเราแข็งแกร่งยิ่ง ทักษะของอ้ายศรี
ศักดิ์ ด้านอยู่ได้จนถึงเพลานี้ ก็นับว่าเก่งมากแล้ว ได้ยินว่ามันเอง
ก็เจ็บหนัก จนต้องถอยร่นมาตั้งรับอยู่ที่เมืองหน้าด่านเวียงชัย
อาศัยชัยภูมิที่อยู่บนเขาสูง เลยพอต้านเข้าศึกได้บ้าง แต่ก็คงรัง
ศึกไว้ได้อีกไม่นาน หากไม่ไหวอีก คงได้ถอยร่นเข้าสู่ตัวเวียงแล
เพราะเยี่ยงนี้ กูถึงต้องรีบนำทัพหลวงไปช่วยมัน”

“น้องถามเพราะเป็นห่วงพี่ท่านดอกหนา คราก่อนไปเสีย
หลายเดือน ครานี้กูหนักหัวน้ใจนัก ชะตาพี่ซำมีสู้ดีเลย”

เจ้ามหาอุปราชขุนคำหลวงยิ้มให้น้องชาย แล้วส่ายหน้า
ช้า ๆ พร้อมถอนหายใจ “ขุนหลวงชรามากแล้ว หรือมึงคิดจะให้
พ่อท่านนำทัพออกรบด้วยองค์เอง ต่อให้ดวงถูกุดชะตาถูกขาด กูก็
ต้องไป อินทรวายน้องพี่ มึงหมั่นไปเฝ้าเจ้าแม่ดวงทิพย์บ้างเนื้อ
เมื่อเข้ากูไปกราบลาแม่ท่านมา เจ้าแม่ฝากกูมาบอกมึงว่า ช่วงกู
ไปทัพกวาศึก มึงเองต้องถวายเป็นดอกขึ้นห่อพระทุกวันห้ามขาด”

“เหตุใดเล่า เรื่องเช่นนี้ตัวกูก็ทำอยู่ทุกวัน มีอันใดพิเศษแล ตัวกูเอง ก็ยังมีหลายเรื่องที่ต้องทำ”

ขุนคำหลวงหัวเราะออกมากับท่าทีของอนุชา เมื่อได้ยินคำสั่งกำชับจากพระมารดา ที่มีตำแหน่งเป็นถึงแม่พญานั่งเมือง ผู้ฝึกฝนหน้าเข้าทางธรรม “มึงไปทูลกับแม่เจ้าเอาเองเถิด แม่ฝากกูมาเท่านี้ เรื่องอื่นใดกูหาได้รู้ใจแม่ไม่”

“ได้ ๆ เจ้าพี่คำหลวง มึงต้องสัญญากับกูก่อน”

“สัญญาอันใดอีก เหตุใดวันนี้มึงจึงทำตัวเยี่ยงเด็กน้อย”

“สัญญาว่ามึงจะกลับมาอย่างปลอดภัย กูจักรอมึงแล กองทัพสุวรรณโคมคำ ที่คืนกลับมาพร้อมชัยชนะเหนืออริราชศัตรู”

เจ้าขุนคำหลวงเพียงแต่ยิ้มให้อนุชา แล้วทรงตบไหล่ น้องชายเบา ๆ “มึงเองก็มีต่างกับกู ดูแลตัวเก่าให้จงดี ดูแลเจ้าแม่กับเจ้าพ่อด้วย แล้วกูจะกลับมา เอาชัยชนะมาใส่มือสู”

คำพูดของเจ้าอุปราชขุนคำหลวงที่เปล่งออกมา แทนที่จะสร้างความรู้สึกอุ่นใจ แต่มันกลับสร้างความรู้สึกหนาวสะท้านไปถึงทรวงอกของพระอนุชาอย่างไม่ทราบสาเหตุ เจ้าขุนอินทร์

ถวายทำได้แค่ยกมือขึ้นลูบอกตन เพื่อปรับความรู้สึกแลปลอบใจตนเอง

เจ้าขุนอินทรัถยาอยู่รอจนดาวเหนือขึ้นแตะขอบฟ้า ส่งทัพหลวงสุวรรณโคฒคำ ให้กรีธาไพร่พลทหารพร้อมรบ ออกไปตามทิศเหนือประตูเวียงชัย โดยมีครูบาเจ้าและเหล่าผู้ทรงศีลหมัฆวอันเป็นผู้เชื่อมต่อระหว่างแดนแดนแลแดนคน มาอำนวยอวยชัยให้กับเหล่านักรบ เสียงสวดมนตรามหาชัยดังก้อง เพื่อกล่อมขวัญกองทัพบให้ฮึกเหิม เสียงกลองสะบัดชัยกลองมโหระทึกแลแตรเขาสัตว์ดังสนั่นทั่วคຸ່งน้ำของ(โขง) ดังไปถึงชุมชนเชียงลาวฝั่งตรงข้ามเมืองสุวรรณโคฒคำ ดังสัญญาณตอบรับเมืองพี่เมืองน้องร่วมรบ สุวรรณโคฒคำเดินทัพ กองกำลังเชียงลาวก็เดินทัพหากสุวรรณโคฒคำไม่อาจรั้งศึกใหญ่ตอนเหนือได้ เชียงลาวที่กำลังกรีธาทัพทางน้ำ เพื่อตีโอบเข้าศึกด้านตะวันตก ก็มีอาจรั้งทัพเข้าศึกเช่นนี้ได้เพียงลำพัง คงมีอันต้องล่มสลายตามกันไป

เจ้าขุนอินทรัถยาภายใต้ใบหน้าคมสัน ดวงตาคมเฉียวราววิหคัยักษ์ จมูกโด่งสูงเป็นสัน ริมฝีปากหยักเข็ดราวกระบะจับแสงจากกระถางคบเพลิงที่กำลังลุกโชน อาบพระวรกายให้เปล่งประกายราวน้ำผึ้ง ท่อนบนเปลือยเปล่า นุ่งผ้าฝ้ายย้อมฝางแบบ

แก่นม² มัดผ้าเคียนเอวด้วยผ้าลายสามชั้น ทั้งชายหน้ายาวเลย
 เข้า คาคัดทับด้วยเข็มขัดแลบ้นหนึ่งทองคำประดับอัญมณีสีงาม
 บ่งบอกถึงฐานะอันสูงส่ง มีเพียงสร้อยสังวาลย์ลูกบิดหินสีงาม
 ประดับกายเรียบง่าย ด้วยเหนื่อยยากจัดเตรียมทัพอยู่หลายวัน
 จึงไม่พิถีพิถันแต่งองค์ตามฐานะ

เส้นสายลายหมึกปรากฏมนต์ยันต์ และรูปสัตว์ศักดิ์สิทธิ์
 โบราณตามผิวกาย ตั้งแต่เหนือบั้นเอวยาวจรดถึงหัวเข่า บ่งชี้
 ความเป็นบุรุษเพศผู้แข็งแกร่ง และมีครูบาอาจารย์สั่งสอนบ่ม
 เพาะวิชาศาสตร์ลับ ทรงทอดสายตามกล้ำองดูทัพหลวง ที่มี
 ทัพช้างของเจ้าขุนพรหมเสกอนุชาต่างมารดาทัพม้าแลเหล่า
 พลทหาร จากบนยอดหอคอยสูงเหนือกำแพงเวียงที่กำลัง

² **แก่นม** (หรือบางท้องถิ่นเรียก **ก้นม** หรือ **เตี่ยวขัดม**) เป็น
 วัฒนธรรมการแต่งกายของผู้ชายล้านนาในสมัยโบราณ ที่มี
 เอกลักษณ์เฉพาะตัว คำว่า "แก่น" มักสื่อถึงการขมวดหรือขยับขึ้น
 ให้สูง ส่วน "ม" ในภาษาถิ่นหมายถึงช่วงโคนขาหรือขาหนีบเป็น
 การ "นุ่งผ้าด้อยแบบสั้น"

เดินทางไปตามแนวตลิ่งเลียบเกาะสายน้ำของ(โขง) ใจปรารถนา
เพียงให้พี่ชายผู้เป็นเสาหลัก ได้คืนกลับมาพร้อมชัยชนะอย่าง
ปลอดภัย

กลิ่นธูปกำยานและเสียงสวดมนตรากาวนาคาถา มักดัง
แว่วมาจากหอพระหลวงกลางเวียง อันสว่างไสวเรืองรองไปด้วย
แสงประทีปพุทธบูชา ในทุกวันยามพลบค่ำและเช้าตรู่ก่อนฟ้า
สาง ทำให้ผู้คนในแคว้นแคว้น ต่างยึดถือสืบต่อเป็นจารีตตาม
อย่างชนชั้นปกครอง พากันจุดประทีปโคมไฟ บูชาต่อพุทธองค์
แลปู่ແດນแดนฟ้าร่วมทั้งวงวารนาคนาคีในสายน้ำของ เพื่อให้
ท่านเหล่านั้นมองลงมาเห็นบ้านเมืองแห่งนี้ แลปกป้องคุ้มครอง
ให้สุวรรณโคมคำอยู่ดีมีสุขรอดพ้นเภทภัย จนทั่วทั้งเมืองสว่าง
ไสวไปด้วยแสงทองจนเป็นที่เลื่องลือ

เสียงมารดาขับกล่อมบทเพลงปลอบขวัญลูกน้อย
เจื้อยแจ้วแว่วมาตามสายลมโชยอ่อนน ให้ราตรีนี้อบอุ่นและเต็ม
ไปด้วยความฝันอันแสนสวยงาม ผู้เฒ่าผู้แก่ที่ยังไม่พร้อมหลับ
นอน ลงจากหอพระบนเรือนชาน ก็มาสูมไฟไฟฟืนให้วัวควายใน

คอก บ้างจับกลุ่มบรรเลง **คำว้ายซอ**³ ขั้บขานทำนองกวีเรื่อง
เล่าขานตำนานพื้นถิ่นนานมา

กล่าวถึงเรื่องเล่าตำนานของผู้กล้าแห่งขุนเขาป่าดอย ผี
ป่าสัตรีสวรรค์ที่แสนดุร้าย ผีแมนคนงามที่ซ่อนเร้นกายในดงดอย
หรือแม้แต่เรื่องขบขันชวนหัวหัวเฝือในครัวเรือน ให้เหล่าเพื่อนฝูง
ลูกหลานมีเรื่องให้หัวเราะสนุกสนาน แลสอนใจคนให้ชวนคิด ดัง
นิทานตำนานขับกล่อมราตรี

บ้างก็เอางานเอาการที่คามีมาจากช่วงกลางวัน มานั่งล้อม
วงทำต่อพร้อมฟังจ้อยซอไปเพลิน ๆ วิถีชีวิตของผู้คน ไม่ว่าจะ
ชาวเมืองหรือชาวป่า ล้วนเรียบง่ายสุขสงบร่มเย็น ภายใต้การคุ้ม
ภัยจากผู้นำที่แข็งแกร่ง

³ คำว้าย ซอ จัดเป็นวรรณกรรมพื้นบ้านล้านนาภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือใน
ภาษาถิ่นตรงกับคำว่า “ภูมิปัญญา” เป็นการจับความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติ
และสิ่งเหนือธรรมชาติ โดยผ่านกระบวนการทางจารีตประเพณีวิถีชีวิต ถ่ายทอด
ออกมาเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะ

สตรีสูงศักดิ์พร้อมข้าราชการบริพาร เยื้องย่างลงมาจากหอพระหลวง ที่ตั้งอยู่ในทิศเหนือของหอคำหลวง เจ้าขุนอินทร์ถวายเห็นเช่นนั้น ก็รีบหมอบกราบแนบกายลงบนพื้นดิน

“อี้อื่น ดูที่นั่นผู้ใดกัน พ้ายยังไม่สว่างดี ถือดีเยี่ยงไรมาดักเฝ้ากุถึงหอพระ” นางพญาดวงทิพย์ มองเห็นแต่ไกลก็รู้ได้ในทันทีว่าผู้ที่มารอหมอบกราบนาง แท้จริงก็คือบุตรชายคนเล็ก ที่นางทั้งรักและเอ็นดู แต่ทรงแสรังเอ็ดตะโลเพียงเพื่อหยอกล้อราชบุตรผู้ดีนั้น

อี้อื่นนางข้าหลวงคนสนิท รีบตะหวิดห่มผ้าพาดบ่าให้ปิดทรวงอกที่เปลือยเปล่า แล้วรับเอาตะเกียงโคมไฟจากนางกำนัลเดินเข้าหาชายผู้ที่หมอบกราบอยู่บนพื้นดิน เจ้าขุนอินทร์ถวายเงยหน้าขึ้นพร้อมรอยยิ้ม “กูเองอี้อื่น...”

นางตกใจจนยกมือขึ้นทาบอก “เจ้าขุนอินทร์เจ้าข้าแม่ นาย” นางมองดูโอรรถสองค์เล็กในเจ้าแม่ดวงทิพย์ด้วยแววตาดีใจ “พระองค์หายไปไหนเสียหลายวัน เจ้าแม่ท่านเป็นห่วงหนักหนา”

“พี่ข้าต้องไปศึกใหญ่ ขำร้อนใจจึงไปช่วยพี่ท่านเตรียมทัพเสียหลายวัน จึงมิได้มาเฝ้าถวายงานพระมารดาเช่นที่เคย”

“แม่เองก็ร้อนใจมิต่างกับเจ้า ขึ้นหอบพระทั้งพลบค่ำและรุ่ง
 สาง สั่งบ่าวไพร่จุดโคมประทีปบูชาสายน้ำ หวังให้อำนาจแห่ง
 พุทธะแลพญานาคินทร์ ค้ำภัยให้พี่เจ้าแลบ้านเมือง”

“แม่เจ้าอย่างหวังเลย พี่ข้าเก่งหนักหนา คึกไหน ๆ ก็มีชัย
 จนศัตรูเกรงขาม”

“อย่าได้ประมาทไปเสียวันจันทร์ถวาย ช่วงพี่เจ้าไปทัพ เจ้า
 นั้นต้องกำชับพลข้างให้เร่งเสริมแนวกำแพงคันดิน แม่นเราอยู่ใน
 เมือง ก็หาได้นอนใจได้ไม่อะไรเสริมได้ต้องทำ รวมทั้งกักตุน
 เสปียงอาหารเข้ายุ้งฉาง หากทัพหลวงยึดเยื่อเสปียงเหล่านี้จะได้
 ส่งไปเสริมได้ทันทั่วทั้งที่”

“พระเจ้าข้า เจ้าแม่อย่าได้เป็นห่วง เรื่องทั้งหมดที่ท่าน
 กังวลใจ ข้าได้จัดการหมดแล้วสิ้น”

นางยิ้มให้ราชบุตร “ดี...รอบคอบเช่นนี้ก็ดีแล้ว ไปเถิด...ดู
 เจ้าสิ ทำจะบ่ได้หลับนอนมาทั้งคืน ไปพักผ่อนก่อนเถิดหนา”

เจ้าขุนอินทรวายกราบลาพระมารดา รอดูนางและเหล่า
 ข้าหลวงเดินจากไปจนแล้วสิ้น จึงแยกกลับพิมานตำหนักเรือน
 นอนของตน

แสงสว่างแห่งรุ่งอรุณ สองจับเรือนไม้ยกใต้ถุนสูง ตัวเสา
รับเรือนใช้ไม้ใหญ่ทั้งต้นขนาดไม่ต่ำกว่าสามคนโอบ เชิงชายแกะ
ฉลุลายงาม เป็นเครือเถาพันธุ์เลื้อยวิจิตรบรรจง ชายคามุงไม้
แป้นผ่านแดดลมฝนจนพืชเขียวพากันเกาะอาศัยเติบโต เรือน
พิมานตำหนักเจ้านางหลังนี้ ปลูกสร้างมานานปีตั้งแต่นางถือ
กำเนิด จนย่างเข้าวัยสาว อยู่มาตั้งแต่แผ่นแป้นไม้หลังคาถูกถาก
ใหม่ จนบัดนี้ขึ้นตะไคร้เขียว

“อ๊ะ...นายมิ่งอยู่ที่ใด...” เสียงบาดหูดังขึ้นมาตั้งแต่
หน้าเรือน พร้อมเสียงเดินกระแทกสั่นลงเรือน รวคนขาดการ
อบรมสั่งสอน

บ่าวไพร่นางข้าหลวง แคได้ยินเสียงก็รู้ได้ในทันที ว่าเป็นผู้
ใดมาเยือนเรือนเจ้านาง

“อ๊ะ...สหายกับเจ้านางซอมพอ บ่ได้อยู่บนเรือนเจ้าข้า
พระแม่เมือง” นางข้าหลวงร่างท้วม รีบเข้าไปหมอบกราบแทบ
บาทของนางผู้เป็นชายาเจ้าเวียงสรวง สตรีสูงศักดิ์ผู้กุมอำนาจ
ฝ่ายในแลกำลังขึ้นกุมอำนาจทั้งเมือง

“เข้าตรู่เย็นนี้ จะรีบไปที่ใดกัน เหล่าลูกหลานสตรีสูง
ศักดิ์ ทั้งเชื้อวงศ์แลขุนนาง ต่างเข้าวังเวียงเรียนรู้นบธรรมเนียม

แล้วเจ้านางของพวกมึงเล่า มัวทำสิ่งใดอยู่ เสียแรงเป็นถึงธิดาองค์ใหญ่ แต่กลับมัวทำตัวให้เป็นเยี่ยงอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น ไปตามหานายมิ่งซี! ...จะมานั่งหมอบกราบกูไปเวย เร็วเข้า ตามให้พบ แล้วเร่ร่มไปพบกูที่ห้องาน เด็กคนนี้สั่งสอนอันใดไม่เคยฟังคำกู เห็นที่จักเลี้ยงดูกันมิได้แล้วกระมัง”

เหล่านางข้าหลวงบ่าวไพร่ ล้วนหวาดกลัวในบารมีของพระนาง รีบแล่นลงเรือนไปตามหาผู้เป็นนาย ที่หนีหายลงจากหอนอนไปกับนางข้าหลวงคนสนิท ตั้งแต่ฟ้ายังไม่แจ้ง

ม้าสองตัวตะบันหน้าไปทางค่ายทหารนอกเวียง ตั้งแต่ฟ้ายังมีดมอมไม่เห็นเส้นลายมือ เมื่อนางไปถึงที่หมาย ก็ทำเอาเจ้าหาญอนุชาต่างมารดาถึงกับตกใจ รีบเข้ามายกมือไหว้สาแค้นนางผู้มีศักดิ์เป็นพี่สาวคนโต

“พี่นาง! อีเอื้อง มาถึงที่นี่ได้อย่างไร ไกลโซอยู่นา”

“กูร้อนใจนัก ได้ยินว่าทางเหนือมีศึก ศักใหญ่นี้มีผลกับเวียงสรวงหรือไม่...”

“พีนางอย่าทรงร้อนใจ เข้าไปข้างในพลับพลาก่อนเถิด
ที่นี้ล้วนมีแต่บุรุษเพศ พี่ข้าเป็นสตรีสูงศักดิ์ออกจากกำแพงเวียง
มาถึงค่ายทหารเช่นนี้ รู้ถึงหู่พระแม่เจ้า ข้าคงถูกเอ็ดจกนุชา”

“มึงมิพูดกูไม่พูด อีเอ็งไม่ปากมาก ใครกันจะไปแจ้งนาง
มาเถิดน้องพี่ มึงวางแผนเช่นไรจงแจ้งแก่กูมา” สองพี่น้องเดินเข้า
สู่กระโจมพลับพลาชั่วคราว เพื่อปรึกษาหารืองานศึก โดยมีอี
เอ็งส่าย นางกำนัลคนสนิทเฝ้าคุ้มกันอยู่ด้านนอกกระโจม กันมิ
ให้คนไม่เกี่ยวข้องเข้าออก

“ศึกที่พีนางพูดถึงใหญ่จริง แต่เพลานี้ข้ามาจากเวียงใหญ่
สุวรรณโคมคำ ได้ทำการแต่งทัพหลวงไปรังสรรค์ที่เวียงชัยแล้ว
ส่วนพวกเราอันเป็นหัวเมืองย่อย ให้เตรียมทัพรอสัญญาณ หาก
ทัพหลวงมีอาจต้านทานไว้ได้ เราจำเป็นต้องเคลื่อนกำลังไปตั้ง
ค่ายยังศึกศัตรูที่บ้านห้วยว้ เพื่อรอทัพหลังตามไปสมทบ ร่วมกับ
หัวเมืองอื่น”

ขุนหาญอธิบายแผนรบ ตามที่เจ้ามหาอุปราชคำหลวง
แห่งสุวรรณโคมคำ ได้วางกลยุทธ์เอาไว้ให้แก่พีนางซอมพอได้รับ
ฟัง นางฟังแล้วก็ได้แต่ทอดถอนใจ

“เวียงสรวงเรานั้นเป็นเมืองเล็ก ไหนเลยจะมีกองกำลังไปช่วยเขารบได้ เจ้าหาญมึงอย่าได้วางใจเชียว สายกูแจ้งมา ว่าพวกคนเถื่อนแดนเหนือ หมายยึดดินแดนแถบนี้ให้ได้ หลายครั้งหลายครา ก็ก่อควนุ่นวายอยู่ไม่ขาด หากหมายบอกเคลื่อนทัพมาถึง มึงจงส่งคนไปแจ้งต่อกู แม้นกูเป็นสตรี ก็หาได้ดูหมิ่นกูไม่”

“พีนางมีแผนสำรองให้ข้าอา”

“ถ้าจะเอากำลังไพร่พลรบ กูไม่มีให้มึงดองน้องเอ๋ย แต่อาวุธเมืองเราหาเป็นรองเมืองอื่นไม่ ครูปาเจ้าสบปินให้เหล่าศิษย์แลทาส ช่วยกันตีดาบแลลูก**เกาทัณฑ์**⁴ เก็บไว้จำนวนหนึ่ง กูจักยกให้มึงสิ้น จงนำอาวุธเวียงสรวงไปช่วยทัพหลวงสุวรรณโคมคำ แทนไพร่พลที่เราไม่มีเพียงหยิบมือนี้เถิด”

ได้ยินเรื่องนี้ เจ้าหาญก็ถึงกับหัวเราะออกมา เจ้านางซอมพอเห็นอนุชาหัวล่อ ก็เกิดสงสัยไม่พอใจ

“มีเรื่องใดชวนหัว เพลาคับขันเยี่ยงนี้ มึงหัวล่อพี่เรื่องใดกันอา”

⁴ **เกาทัณฑ์** คัน ธนู, **กูทัณฑ์** อาวุธชนิดหนึ่ง ประกอบด้วยคันสำหรับยิง อาวุธที่ใช้ในสมัยอยุธยา นั้น จะเป็นอาวุธประจำกายของแต่ละบุคคลทั้งสิ้น เช่น ทวน หอก ดาบ แหวน หลาว เกาทัณฑ์

“หามิได้พีนาง ข้าหัวเราะด้วยเรื่องอาวุธของพี่ท่าน มันเคยทำให้แม่ข้าคิดรู้สึกระแวง จนเกือบกล่าวหาว่าท่านพี่คิดก่อกบฏ ไม่คิดเลยว่า แท้จริงแล้ว พี่ข้าก็เตรียมไว้เพื่อการนี้”

“พระแม่เจ้าอีกแล้ววี นีนางจะเกลียดชังกูไปถึงเมื่อใด แม่มิใช่มารดาที่แท้จริง แต่กูก็เคารพนางเช่นพระแม่เมือง เรื่องการทำอาวุธพวกนี้ พ่อเจ้าก็รู้ดี ด้วยพระครูบาเจ้าสบปินเป็นผู้สร้างมาโดยตลอด จะมีสำนักดาบแลโรงกลึงเหล็กอื่นบ้าง ก็ล้วนเป็นศิษย์ที่ฝึกฝนวิทยาอาชีพอันแต่ท่านทั้งสิ้น มีอันใดให้พระแม่เมืองละเคืองใจต่อตัวกู ช่างน่าเบื่อหน่ายเสียจริง”

“แม่ข้าจะยอมอ่อนลง หากพระพีนางจะยอมปลงใจ ที่จะ
กินแขก⁵แต่งงานออกไปกับเจ้าเวียงทุ่งหลวง”

“ไม่มีทาง หากเจ้าเวียงทุ่งหลวงดีนัก เหตุใดพระแม่เจ้าเกสรจึงมิแตงน้องนางคำแก้วไปแทนกู กูเป็นพี่คนใหญ่ แม่เกิดเป็นแม่ญิงก็ดูแลบ้านเมืองแทนพระบิดาได้ หากไม่เห็นแก่หน้ามึง กูคงทำมึงประลองดาบขึ้นมาชิงธนูไปแล้ว ให้ได้ห้ำหั่นแผ่นดินเวียงสรวงได้รู้กันไป ว่ากูยอมพอหาได้ด้อยเกินบุรุษไม่”

⁵ **กินแขก** (กิน-พายัพ) กินเลี้ยงในการแต่งงาน.

“พี่นางอย่าเขี้ยวหนา แค่นี้เรื่องที่พี่นางเจ้าช่องสุ่มอาวูท พระแม่เจ้าก็สามารถจัดเอาเรื่องนี้มาสร้างปัญหาต่อท่านและบริวารได้ หากทำเยี่ยงที่ว่ามา แม่ข้าจะคิดว่าท่านหมายสังหารข้า เพื่อขึ้นเป็นมหาเทวีกินเวียงสรวง เรื่องเล็กน้อยพาลจะวุ่นวายใหญ่โต ลำพังศึกนอกก็ร้อนร้ายพอแล้ว หากศึกในโหมกระพือเปลวเพลิงโทสะขึ้นมาอีก เวียงสรวงคงได้ลุกเป็นไฟท่วมเมืองตั้งแต่ข้าศึกยังไม่ทันก้าวข้ามธรณีประตูเวียง”

เจ้านางซอมพอมองใบหน้าน้องชาย ที่ชันษาอ่อนกว่าเพียงสามปีด้วยความเอ็นดู เจ้าหาญแม้เป็นน้องต่างมารดา แต่นับว่าสนิทสนมกันอยู่ไม่น้อย วิชาการศึกษาส่วนใหญ่ เจ้าหาญเรียนสิ่งใด นางก็เรียนสิ่งนั้น นอกเสียจากวิชาความรู้บางประการที่สรวงไว้ให้เพียงแต่บุรุษเพศ นางจึงมีโอกาสเรียนรู้ด้วยได้

“กูมิทำเช่นนั้นดอกเจ้าหาญ อย่างไรก็ตามบัลลังก์เวียงสรวง ก็ต้องให้มิ่งขึ้นเป็นเจ้าหลวงในฐานะราชบุตร กูเป็นสตรี สุดท้ายหน้าที่กูเป็นได้ก็แค่เพียงเมียแลมารดา แต่มิ่งจ้ะรู้ว่าเส้นทางนี้ กูซอมพอ มีมีใจขัดขวางทางมิ่งแม่แต่น้อย ทุกอย่างหาเป็นเช่นที่แม่เจ้าเกสรปั้นเรื่องใส่ไคล้กล่าวหากูไม่”

อนุชาต่างมารดา ยืมให้พี่สาว ผู้ที่ทุกคนต่างรู้ดี ว่านางมีจิตใจตั้งมั่นจงรักภักดีต่อบ้านเมืองเพียงไร ยกเว้นแต่พระนางเจ้าเกษรเท่านั้น ที่ไม่เคยมองว่าเจ้านางกำพรว์มารดาผู้นี้ เนื้อแท้หาได้มีพิษภัยอันใดต่อนางไม่ หรือแท้จริงใจความโกรธแค้นมิใช่ที่ตัวเจ้านางซอมพอ แต่เป็นเพราะอดีตพระชายาผู้จากไปยังแดนฟ้าไฟ แค้นจากอดีตจึงสะสมลูกกลามมาที่ตัวเจ้านางซอมพอแทนพระมารดา

“เจตนาที่นางเป็นเช่นไร พวกข้าแล่นอง ๆ ต่างรู้ดี พี่นางโปรดวางใจ หากข้าต้องการความช่วยเหลือใด จะรีบแจ้งไปยังพี่นางในทันที”

ม้าสองตัวแลสตรีนหลังของมัน อย่างเหวอะออกจากค่ายทหารในจังหวัดที่พอดี ไม่เร็วไปหรือช้าไป มุ่งหน้าเข้าเมืองเอายามสาย

“เจ้านางจะกลับเข้าเรือนพิมานเลยหรือไม่เจ้าคะ”

“ยังก่อนอีเรื่อง กูจะขึ้นเขาไปกราบครูบาเจ้าสบปินก่อน ดูสิว่าตอนนี้ ดาบ หอก และลูกเกาทัณฑ์ มีมากน้อยสักเพียงใด

จะพอให้กูปั่นมอบกแก่เจ้าหาญไปทำศึก แลดูแลบ้านเมืองพอหรือไม่”

ทันทีที่ม้าสองตัวแล่นไปถึงลานวัด ยังไม่ทันได้ลอดซุ้มประตูโขง⁶ นางกำนัลร่างท้วม ก็รีบวิ่งออกไปขวางหน้าม้าทั้งสองตัวไว้ทันที

“เจ้านางเจ้าชา...เจ้านางชอมพอ หยุดมื่อก่อนเจ้าข้า...”
นางร้องเรียกผู้เป็นนาย ทั้งที่น้ำหุบน้ำตายังเปื้อนเปรอะเต็มใบหน้า

“มีอันใดอีพັນ เหตุใดร้องให้ปานใครจะตาย เกิดเรื่องอันใดขึ้นฤา” แม่ญิงชอมพอรีบหยุดม้าลง พร้อมเอ่ยปากถามนางกำนัลประจำเรือนพิมานของตน ด้วยความตกใจ

⁶ **ซุ้มประตูโขง** (ทางเหนือเรียกสั้นๆ ว่า "ซุ้มโขง") คือองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของวัดในล้านนา เปรียบเสมือนประตูสวรรค์ที่คั่นกลางระหว่างโลกมนุษย์และศาสนสถาน ซุ้มประตูโขงไม่ได้มีไว้แค่ที่วัด แต่บ้านของเจ้าเมือง หรือคุมเจ้านายชั้นสูง ก็จะมีซุ้มประตูโขงเพื่อเอาไว้สำหรับแสดงพระยศและอำนาจบารมี

นางกำนัลผู้นั้นรีบคุกเข่าลงบนพื้นดิน กราบนางเหนือหัว
ผู้เป็นนาย พร้อมกล่าวรายงาน

“เจ้านางซอมพอเจ้าขา บัดนี้แม่นางเจ้าเกสร ได้ออก
คำสั่งจับกุมข้าหลวงนางกำนัลบ่าวไพร่ แลทาสในเรือนไปที่หอ
งานจนสิ้น ให้เวลาบ่าวแค่ยามเที่ยง หากยังตามหาเจ้านางไม่
พบ ทุกคนในเรือนจะถูกลงหวายคนละสิบไม้ เจ้านางรีบไปที่หอ
งานเถิดเจ้าข้า ตอนนี้ทุกคนถูกกุมตัวไปที่นั่นหมดสิ้นแล้ว”

“เกิดเรื่องอันใดขึ้นเถา... ฎได้ยินเสียงอืบ่าวผู้นี้ มายิน
ร้องให้พักใหญ่แล้ว จะออกมาถามไถ่ก็ติดเฝ้าหลอมแร่วามือ
มิได้” เสียงครุบาสบปิน ตะโกนดังมาจากชุมประตูโขงขัดจังหวะ
ขึ้น พร้อมกับรีบก้าวเท้าเข้าหาสตรีทั้งสามหน้าลานวัด ตามติด
มาด้วยเหล่าศิษย์ที่วิ่งออกมาดูด้วยความตกใจ

เจ้านางซอมพอและอี่เอื้องเห็นเช่นนั้น ก็พลันรีบโหนตัว
ลงจากหลังม้า คุกเข่าลงก้มกราบภิกษุตรงหน้าด้วยความนอบ
น้อม

ครุบาสบปินหันข้างบวบน้ำมากลงพื้น แล้วจับดึงเอา
ชายจีวรขึ้นซับน้ำมากที่เปื้อนสออยู่มุมปาก

“กะอีแค่เรื่องหาคนไม่พบ ไยต้องบอยกันยกเรือน เป็นถึงพระแม่ นั่งเมือง ไยไร้ซึ่งความเมตตา ทำเช่นนั้นหากรู้ลือดออกไป นอกกำแพงเวียง ชาวบ้านคงได้โจษจันเป็นขี้ปากไปอีกนาน”

นางกำนัลฝันได้แต่สายน้ำทั้งน้ำตา “พวกข้าต่างกราบทูลแล้ว ว่าเจ้านางหายไประเด็นนี้เป็นเรื่องปกติ ยามสายก็จะกลับเข้ามาเอง แต่ไม่รู้ว่าเพราะเหตุอันใด พระนางถึงมาโวยวายตามหาตัวเจ้านางเอาแต่เข้าตู่ พอหาไม่พบ นางก็สั่งทหารจับกุมตัวทุกคนไป ไม่เว้นแม้กระทั่งพวกทาสรับใช้ในไร่ฝ้าย”

เจ้านางชอมพอ มีสีหน้ากังวลใจขึ้นมาเล็กน้อย ด้วยนางเองก็รู้ตัวดี ว่าเจ้าแม่เกสรมักสร้างเรื่องวุ่นวายให้ตนไม่เว้นวาท แต่ไม่คิดว่าจะครั้งนี้ กลับสร้างเรื่องเอาข้าในเรือนพิมานมาต่อรอง

“เจ้าแม่เกสรเป็นคนอารมณ์ร้าย นางคงคิดว่า การที่บ่าวไพร่ตามหาตัวข้าเจ้าไม่พบ บ่าวไพร่แล้ข้าในเรือนพวกนี้จำเป็นต้องมีโทษเอาผิด เพื่อให้เจ้านายเรือนอื่น เห็นเอาเรื่องนี้เป็นเยี่ยงอย่าง แสดงอำนาจให้นางดูยิ่งใหญ่เหนือผู้ใด โดยใช้ตัวข้าเจ้าเป็นเหยื่อในวันนี้”

ครูบาสบปิน ที่เป็นทั้งพระสงฆ์แลอาจารย์ ขมวดคิ้วด้วยความครุ่นคิด และไม่สบอารมณ์ “มันเกินไปหนา ไปเถิดเจ้า ไปดับโทสะของนางเสียก่อน แล้วอาตมาจะเร่งตามไปช่วยเจรจาให้อีกแรง อะไรงัน เรื่องเท่านี้ถึงกับจะเพี้ยนตีคนเยี่ยงหมูหมา เห็นจะไม่สมควร แลโยมเองก็เป็นถึงพระธิดาองค์ใหญ่ แม้มิใช่มารดาที่เบ่งคลอด แต่ก็ควรเกรงใจ เพราะเจ้าเองก็เป็นถึงสายเลือดหน่อเนื้อเชื้อวงษา ของเจ้านายสายตรง มิใช่สตรีสามัญเยี่ยงตัวนาง”

หองานแห่งเวียงสรวง เป็นอาคารไม้หลังใหญ่ทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า หลังคามิได้ยกชั้นย่อมุม เป็นแค่เพียงหลังคายาวเรียบง่ายมุงกระเบื้องขอ ครอบทับกับตัวอาคารสำหรับบังแดดฝน หน้าอาคารไม้เป็นสนามหญ้า ที่ในยามนี้เต็มไปด้วยบรรดาข้าหลวงนางกำนัล บ่าวไพร่แลทาส จากเรือนพิมานธิดาองค์ใหญ่เจ้านางขอมพอแห่งเวียงสรวง

“บ่าวไพร่ที่เข้าเรือนภูมิต่างกันทุกา จนถึงขั้นต้องลากตัวพวกมันมาประจานถึงเพียงนี้”

เสียงพูดดังกังวานของเจ้านางชอมพอ แ่วมาแต่ไกล บรรดาปาวไพรข้าหลวงที่นั่งก้มหน้าหมดอาลัยตายอยาก ต่างพากันเงยหน้าหันไปมองผู้เป็นนายเจ้าพินานด้วยความดีใจ

บรรดาสตรีชั้นสูงแลสนมกำนัล ที่กำลังทรงงานอยู่ในห้องงาน ต่างพากันออกมาขึ้นหน้าออกดูเหตุการณ์อยู่หน้าอาคารไม้หลังใหญ่ กับบทลงโทษที่พระแม่เมืองเกสร จะแสดงให้ทุกคนได้ ประจักษ์แก่สายตา ว่าผู้ที่ไม่ยอมอ่อนน้อมแก่นาง สุดท้ายแล้วจะมีจุดจบเช่นไร

เจ้านางชอมพอ นุ่งผ้าทอฝ้ายยกไหมทอง สีชมพูอ่อน กลีบบัวที่เกิดจากการย้อมไม้ฝางแบบสีอ่อน อันเป็นสีโปรดประจำองค์ นุ่งผ้าตัวยาว สวมเสื้อคอปิดแขนกร้อม (แขนยาวเลยศอก แต่ไม่ถึงข้อมือ) สีเดียวกับผ้าถุง ห่มทับผ้าแพรไหมเนื้อบางพาดไหล่หลวม ๆ สีม่วงเข้ม เครื่องประดับองค์มีเพียงเส้นทองสังวาล สวมกำไลข้อแขนแลแหวนรำมรงค์ เหนือเคียรเกล้า คาดทับช่อบุปผาแลปิ่นทองเพียงไม่กี่ชิ้น แม้เครื่องประดับน้อยชิ้น แต่วางพักรักกลับยังคงงดงามกระจ่างใส ดูจากการแต่งองค์ ก็รู้ได้ในทันทีว่าทรงเสด็จกลับมาจากนอกกำแพงเวียง การกระทำเยี่ยงนี้ ไม่มีสตรีชั้นสูงตนใดกระทำกัน

“นายมันหายหัวไปจากเรือนพิมาน หาผู้ใดเอ๋ยแจ้งแก่กู
ได้ไม่ สมควรแล้วที่จักต้องถูกลงโทษ เจ้านางชอมพอ เห็นต่างไป
จากกูเช่นนั้นรี”

เจ้าแม่เกสรเอ๋ยขึ้น ทั้งที่ตัวยังไม่ปรากฏ บรรดาสนมแล
บุตรีชนชั้นสูงที่ยืนออกกันอยู่หน้าหongan พวกนั้นแหวกช่อง
ออกเป็นทางเดินให้แก่แม่เมือง ทุกคนดูยำเกรงในตัวสตรีวัย
กลางคน ยกเว้นแต่เจ้านางชอมพอ ที่ไม่แม้แต่จะพนมนพ้ไหว้สา
แก่นาง ผู้ซึ่งมีตำแหน่งแลยศศักดิ์อันได้จากการตายของพระแม่
เมืององค์ก่อน

“ตัวกูหาย ก็ไปตามหาเอาที่ตัวกู หาใช่ต้องมาใส่ใจ
ลงโทษที่คนเหล่านี้ไม่ งานการบ้านเมืองมีมากมายต้องใช้คน
หากพระแม่เมืองเกสรหมายใจเขียนดีพวกมันในยามศึกเช่นนี้
จะไปหาแรงงานจากที่ใดมาเตรียมงาน แลเก็บตุนสะสมเสบียง
อาหาร”

คำพูดของเจ้านางชอมพอ ทำเอาเกิดเสียงอื้ออึงขึ้น ด้วย
เหล่าบรรดาสตรีชั้นสูง น้อยนักที่จะรู้เรื่องศึกสงครามงานเมือง

“พูดจาเหลวไหล มึงจะเพ้อเจ้ออันใดก็เรื่องของมึง หาใช่มาทำให้ผู้คนในเวียงแตกตื่น เจ้าหาญลูกกุดแลบ้านเมืองสงบสุขดี จะมีสงครามได้เยี่ยงไร”

“เพ้อเจ้อรี เจ้าแม่เกสรเห็นที่จะหุหนวกตาบอดไปแล้วลูกหรือไม่ เจ้าหาญนอนอยู่ค้ายทหารนอกเวียงก็เพลาล้วนๆ แม่เจ้าเป็นแม่ของเจ้าหาญลูกหรือไม่ เคยนับวันนับคืนไหม ว่าราชบุตรของพระนางนั้น นอนอุ่นกินอิ่มก็เพลา เอาเถิด หากไม่รู้จะแจ้งให้รู้ความ บัดนี้ศึกใหญ่ตอนเหนือ ลูกลามจนกินหัวเมืองเวียงชัยไปแล้ว หากข้าเดาผิด ยามนี้เมืองใหญ่สุวรรณโคมคำ คงยกทัพหลวงไปช่วยเวียงชัยด้านศึก โบบอกศึกแก่หัวเมืองน้อยใหญ่ต่างรับรู้หมด ยกเว้นเสียแต่แม่เมืองเกสร ที่ยังมีรู้เข้าศึก กำลังจะเหยียบแท่นพระบรรทมอยู่รอมร่อ”

เสียงอื้ออึงดังขึ้นอีกครา พระแม่เมืองเกสรเหลือวซ้ายแลขวาด้วยความประหม่า จากที่ตั้งใจเขียนดุษฎีเข้าให้กระทบต่อผู้เป็นนาย บัดนี้ดูจะกลายเป็นพระองค์เอง ที่ได้อายแทนนาง

“เรื่องนี้เห็นจะเป็นจริงเช่นที่เจ้านางชอมพอเอ่ย เมื่อเข้าตรูบิดาข้าก็เร่งพากองกำลังไพร่พลในการปกครอง ไปสมทบต่อเจ้าหาญที่นอกเวียง แลยังบอกคนในเรือน ว่าจักมิกลับมา

นอนเรือนอีก เรื่องนี้ดูไม่เล็กเช่นโจรป่าที่เคยรบกวนกอง
คาราวานสินค้า ข้าเห็นด้วยกับเจ้านางขอมพอ เวียงสรวงเป็น
เมืองเล็ก ไพร่พลเราน้อย หากจะลงโทษกันเยี่ยงนี้ เห็นมีสมควร
โดยแท้” แม่ญิงแว่นแก้วธิดาแม่ทัพเวียงสรวงก้าวเท้าออกมา
แสดงความเห็น

บทที่ 2.

ศิกนอกศิกใน

“ถูกแล้วแม่หญิงแวนแก้ว ศักครานี้ใหญ่หลวงนัก เราชาวเวียงสรวง หาได้นิ่งนอนใจได้ไม่ เรื่องนี้เป็นความจริง หากพวกมึงมิเชื่อกู จะกลับไปถามต่อผู้เป็นบิดาที่เรือนดูก็ได้ แลกูเอง ก็มีเรื่องที่จักร้องขอต่อพวกมึงทุกคน กูขอให้ทุกครัวเรือน เร่งเก็บเกี่ยวเสบียงอาหารเข้ายังหลวง หากสุวรรณโคมคำรังศิกครั้งนี้ไม่อยู่ เวียงสรวงเรา เห็นทีคงมีอันต้องลำบากแสนเข็ญเป็นแน่แท้”

คำบอกเล่าของเจ้านางขอมพอ ทำเอาเหล่าสตรีชั้นสูงพากันแตกตื่น เร่งรีบกลับคืนเรือนเป็นการเร่งด่วน ทำเอาเจ้าแม่เกษรรู้สึกไม่พอใจเข้าไปซ้ำสอง ด้วยดูเหมือนนิตาเลี้ยงเช่นเจ้านางขอมพอ จะมีอิทธิพลต่อสตรีฝ่ายในมากกว่าตน

เสลียง⁷ห้ามภิกษุชั้นครุบาทหลวง สวณทางกับผู้คนที่แตกตื่นรีบเล่นกลับเรือน เจ้านางเกษรเห็นครุบาจากวัด

⁷ **เสลียง** มีลักษณะเป็นที่นั่งขนาดเล็ก มักทำจากไม้ไผ่หรือหวาย มีพนักพิงและที่นั่ง ด้านบนมีหลังคากันแดดหรือฝน มักใช้สำหรับนั่งหรือนอน โดยทั่วไปแล้วเสลียง

สบปิ่นมาถึงห้องานฝ่ายใน ก็รีบเร่งเดินลงมายังสนามหญ้า
พร้อมคุกเข่าก้มลงกราบต่อภิกษุชั้นครูบาทหลวง

“สีกา เหล่าชีข้าพวกนี้ อาตมาขอขมาบาปเกิดหนา งาน
ที่วัดจำเป็นต้องใช้แรงทาสจากเรือนพิมานของเจ้านางซอมพอ
แล้วยังมีไร่ฝ่ายที่กำลังเบ่งบานต้องรีบเก็บเกี่ยว คนพวกนี้
รับผิดชอบงานส่วนนั้นอยู่มิใช่ฤา ลงโทษมันเช่นนี้แล้ว เกิดเจ็บไข้
ขึ้นมา โยมจะให้คนของโยมทำแทนพวกมันใช่หรือไม่”

“มิได้เจ้าคะครูบาเจ้า ในเมื่อเอ่ยขอ มีหรือที่ข้าเจ้าจะให้
มิได้ ปล่อยตัวพวกมันบัดเดี๋ยวนี้อ...กูจักทำบุญถวายครูบาท่าน”
นางรีบเอ่ยออกคำสั่งต่อทหารฝ่ายใน

“ดีแล้ว เป็นแม่เมืองต้องทรงมีพระเมตตา โยมตัดสินใจ
ถูกต้องแล้ว” ครูบาจากวัดสบปิ่นหันไปมองเจ้านางซอมพอ ที่
นั่งคุกเข่าอยู่ข้างเสลี่ยง “สีกาซอมพอ เจ้าก็พาคนของตนกลับ
เรือนพิมานไปเถิด ส่วนทาสที่รับผิดชอบงานที่สำนักดาบ ก็ให้
พวกมันรีบเร่งตามอาตมาไป ยังมีอาวุธอีกมาก ที่ต้องเร่งจัดส่งไป
ทำศึก อ้อ...พระแม่เมืองเกสร อาวุธในสำนักดาบของอาตมา

จะหามาโดยคนสองคน โดยแต่ละคนจะจับคนหามาข้างหนึ่ง เสลี่ยงมีขนาดเล็กและ
เบาว่าวอ จึงเหมาะสำหรับการเคลื่อนย้ายในระยะสั้นหรือพื้นที่แคบ